

בבא מציעא כד

עניין: מעשה דמר זוטרא חסידא

בן יהוידע

הגאון ויאמר מי אהה, ויאמר אני תלמידך פ', ומכיר אני במעשיך כי לדיק גמור אהה, ועתה כשראיתי שבאת לארץ הקדושה למסור נפשך להשי"ת בארץ הזאת, אמרתי חבל על רבי שימסור נפשו אל האלקים בעוד היות בבגדו כחם קטן, והוא כי אהה יש לך חטא אחד, על אשר דחקת להוליח ממני הגניבה, ועי"כ היית סיבה להמרת הדת, שהיתה מחמת הבושה, ואע"פ שאתה עשית זאת להגיל את ממונך, עכ"ז לגבי דידך נחשב דבר זה לחטא גדול, ואני לא נתכוונתי לנקום ממך, אלא כונתי היתה לעשות עמך טובה בלעז הגדול אשר לערתיך להיות לך כפרה על חטא זה, ועתה נעשית נקי וטהור וזך, והנך נכנס לארץ הקדושה טהור ונקי, ועל כן תמחיל לי על לער זה שעשיתי לך, כי אהה רבי ואדוני, וישק את רגלי, ויפטרוהו לשלום בכבוד גדול, ע"כ שמעתי :

נמצא כל כה"ג, שהגנב הוא תלמיד שנחשב בכלל ח"ת, ויגנוב דבר מרבו עלמו, אם יעשו המלאכה לחפים מידו הגניבה, ודאי יהיה לו בזה בושה מאלה ידות על שאר גנבים, ואפשר שיאל מזה תקלה גדולה, שיאל זה לתרבות רעה, וכאשר קרה לאותו תלמיד של הגאון השל"ה ז"ל, על כן הא"י עובדא דמור זוטרא דדמי להך עובדא, אש היה הכוס ההוא שנגנב הוא של מור זוטרא חסידא, הנה בודאי כשמאל מקום חסד באחד מחלמידיו, לא יהיה מהעסק בדבר לחפסו וליקח הגניבה מידו, כי זה אח"כ מחמת בושתו מרבו ומאחרים, אפשר שיאל לתרבות רעה, וכדוהו בלוחו תלמיד, ובדאי מור זוטרא שהיה חסיד גדול דקרו ליה חסידא בסתם היה חושש בדבר זה פן יהיה הוא סיבה שיאל זה לתרבות רעה, דאע"ג שהוא מתכוין להגיל את ממונו, לאו משנת חסידים היא זו, על כן פירש רש"י ז"ל דהכוס היה של האושפיזא, דודאי היה חושד כל התלמידים בזה אם לא היה נמלא זה הכוס, והיה חלול השם בדבר, לכן השתדל לכפותו להיוליח בלעז מפיו כדי לנקות התלמידים כולם מן חסד האושפיזא, ויהיה מה שיהיה אח"כ, הנה חשש חלול השם הוא יותר חזק, ומה גם שהוא ברור שבדאי האושפיזא יחשיד כל התלמידים, ולכך אכפיייה ואודי, ונמלאו כולם נקיים, וזה נחברר שהיה סורו רע ולצוע היה :

דף כ"ד. מור זוטרא חסידא אגניב ליה כסא דכספא מאושפיזא, פירש רש"י ז"ל כלי של אושפיזא הוה, ויש לדקדק נוי הכריחו לרש"י לפרש הכלי היה של אושפיזא, והלא לשון אגניב ליה נראה דאגניב לומר זוטרא מבית האושפיזא. וג"ל צב"ד, כי רש"י ז"ל סבר הסברה מכרחת אותנו לפרש דאיתו הכוס לא היה של מור זוטרא, אלא של אושפיזא, ואקדים להביא מעשה אחת ששמעתי, דהגאון השל"ה ז"ל בעוד היובו באשכנז, נגנב לו מביתו כפות של כסף, ונחשד תלמיד אחד נוחלמידיו בדבר זה, והגאון השל"ה ז"ל חקר ודרש וחפש וימלא הכפות חלל התלמיד ההוא, ואז מרוב הבושה המיר דתו אח"כ, ונחשד ונכע מנזקים למקום, ומלא חן בעיני המלך והשרים, והופקד מאת הממשלה להיות ער המכס צעה"ק יפו הוב"ב, והגאון השל"ה ז"ל ידע שזה המיר דתו אך לא ידע מה נעשה בו, והנה אח"ז צממה שנים נכע הגאון השל"ה ז"ל לארץ הקדושה, לדור בירושלים טוב"ב, וכאשר בא לעיר יפו טוב"ב הכירו תלמידו המומר ההוא, כי היה שם בעל המכס, ועשה לו כבוד גדול, ובקש ממנו שיבא עמו לביתו לטוח שם שעה אחת, והגאון השל"ה ז"ל נתבייש ממנו והלך עמו, וזה אחר שנגנב לחצר שלו עשה המלאכה לשלוח המשרת של השל"ה מן הבית, וישארו שניהם לבדם צבית, והכניס להגאון השל"ה ז"ל בכל חדרים שבביתו, להראותו כבוד עשיר, וסוף דבר הכניסו לחדר אחד, ויוליח זה סבינו חדה מחיקו, ויאמר להגאון ז"ל שיקרא ודוי כי הוא הביאו לכאן לשחיט אוהו, ויחד הגאון חרדה גדולה, ויבך ויחטן לו, ויאמר לו מה עשיתי לך, ודבר עמו כמה תחטוים וזה משיב לו בכעס גדול לא חטא חזון לדבריך, תמהר לומר ודוי, ואם לאו אני תוקע הסבין בצנעך קודם ודוי, ואז הגאון כשראה לרתו לרה, עמד והתוודה בדמעיות שליש ואחר ודוי השביח אותו לארץ, ויחמו בלוחו, והסבין אחו בידו השנית לשחטו צה, והגאון סגר עיניו וקרא פסיק שמע ישראל, וכאשר סיים בתיבת אחד, ועיניו סגורות הרכין המומר את ראשו עליו, ונשקו בקנה שלו, ויאמר לו רבי קומה שבה ומחול לי על הדבר הזה, ויתפלא